

**БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ЗЕРТТЕУ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН АРТТЫРУ:
ЗЕРТТЕУ ӘДІСТЕРІ ПӘНІНДЕ ИНТЕРАКТИВТІ ӘДІСТЕРДІ ҚОЛДАНУ**

Ш.М. Әбдіманан¹ , Е.Т. Оспанов^{2,*}

¹И. Жансүгіров атындағы Жетісу университеті,
Қазақстан Республикасы, Талдықорған қ.

²Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті,
Қазақстан Республикасы, Алматы қ.

*e-mail: shyngys.mukhtaruly@gmail.com, yedilbay.ospan@gmail.com

Аңдатпа. Мақалада педагогикалық университет жағдайында «Ғылыми зерттеу әдістері» пәнін оқыту үдерісінде интерактивті әдістерді жүйелі қолданудың білім алушылардың зерттеу құзыреттілігін қалыптастырудағы рөлі талданады. Қазіргі жоғары білім кеңістігінде студенттерді тек теориялық ұғымдармен таныстыру жеткіліксіз; оларды ғылыми мәселе қоюға, дерек жинауға, талдау мен интерпретация жасауға дайындау негізгі мақсаттардың біріне айналуға. Конструктивистік және тәжірибелік оқыту тұжырыларына сүйене отырып, зерттеуде жобаға негізделген оқыту, кейіс-стади, ғылыми әдебиеттерге жүйелі шолу, сондай-ақ цифрлық платформаларды (аудио-видео материалдар, онлайн дерекқорлар, бірлескен құжаттар) пайдалану мүмкіндіктері қарастырылады. Зерттеу сапалық кейіс-стади ретінде құрылып, деректер педагогикалық университеттің аталған пәніне қатысатын білім алушылардың бақылау материалдары, жартылай құрылымдалған сұхбаттары және рефлексивті күнделіктері арқылы жиналды. Триангуляция негізінде жүргізілген талдау интерактивті әдістер студенттердің зерттеу үдерісінің кезеңдерін түсінуін тереңдететінін, теория мен практиканы байланыстыру қабілетін арттыратынын, сондай-ақ академиялық өзіндік тиімділік пен жауапкершілік сезімін күшейтетінін көрсетті. Сонымен қатар, алынған нәтижелер зерттеу әдістері бойынша силлабустарды қайта қарау, модульдік тапсырмаларды жетілдіру, бағалау критерийлерін нақтылау және оқытушылардың кәсіби даму бағдарламаларына интерактивті форматтарды жүйелі енгізу бойынша нақты әдістемелік ұсынымдар әзірлеуге мүмкіндік береді.

Кілт сөздер: жоғары оқу орны, зерттеу құзыреттілігі, интерактивті әдістер, зерттеу әдістері, кейіс-стади.

Кіріспе

Зерттеу әдістері бойынша оқытылатын пәндер студенттерді тәуелсіз, тиянақты зерттеулер жүргізуге қажетті біліммен және құралдармен қаруландыратын бакалавриаттың негізгі құрамдас бөлігі болып табылады. Олардың маңыздылығына қарамастан, мұндай пәндер көбінесе дәстүрлі лекцияға негізделген форматта оқытылады, бұл жоғары деңгейлі ойлау дағдыларын немесе практикалық зерттеу мүмкіндіктерін дамытуға жеткілікті түрде жол ашпауы мүмкін. Алайда, бұл тәсілдің шектеулері бар, өйткені студенттердің зерттеу үдерісіне қатысуы тек теориялық біліммен шектеледі, ал олардың зерттеу жұмыстарына белсенді қатысуын қамтамасыз ететін практикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік бермейді. Дегенмен, заманауи білім беру жүйесінде білім алушыларды зерттеу дағдыларымен қамтуға бағытталған жаңа тәсілдер, оның ішінде интерактивті оқыту әдістері кеңінен қолданылып келеді. Бұл әдістер студенттердің оқу үрдісіне белсенді қатысуын қамтамасыз етіп, олардың зерттеу құзыреттілігін айтарлықтай арттырады.

Интерактивті педагогика белсенді оқуға, сыни тұрғыдан ойлауға және пәндер бойынша жоғары оқу жетістіктеріне жетуге ықпал ететіні айқындалған, дәлелденген. Интерактивті әдістер студенттердің білімге деген құштарлығын арттырып, ғылыми зерттеулерге деген қызығушылықтарын оятады, бұл өз кезегінде білім сапасының артуына ықпал етеді. Бұл әдістің артықшылығы студенттердің ізденушілік қабілетін арттырып, болашақ кәсібіне деген сүйіспеншілігін қалыптастыруында [1]. Сонымен қатар, бұл әдіс студенттерде тәуелсіз сыни ойлауды дамытып, оқу процесінде стандартты емес әдістер мен тәсілдерді қолдану арқылы топта жұмыс істей білу дағдыларын қалыптастыруға мүмкіндік береді [2]. Интерактивті әдістер студенттерді өздерінің зерттеу сұрақтары мен

гипотезаларын сыни тұрғыдан қарауға, түрлі көзқарастарды ескеруге және зерттеу әдіснамаларын тиімді қолдануға ынталандырады.

Дегенмен, оларды студенттерді оқыту деңгейіндегі зерттеу әдістерін оқытуда қолдану толыққанды жолға қойылмаған. Интерактивті әдістердің оқу үрдісіне енгізілуі оқытушылардың әдістемелік дайындығы мен қажетті құралдарды меңгеруді талап етеді. Оқытушының рөлі тек ақпарат жеткізуші ретінде емес, студенттің зерттеу жұмысына жетекшілік етуші ретінде қайта қаралуы керек. Бұл мақалада білім алушылардың зерттеу құзыреттілігін арттыру үшін зерттеу әдістерін оқытуға интерактивті әдістерді қолдану жан-жақты талқыланады.

Мақала білім алушыларды оқыту деңгейіндегі зерттеу әдістерін оқытуды зерттей отырып, келесі зерттеу сұрақтарына жауап беруге тырысады:

1. Білім алушыларға зерттеу әдістерін оқытуда қандай интерактивті әдістерді қолдану тиімді?
2. Бұл әдістер студенттердің зерттеу дағдыларына, мотивациясына және сенімділігіне қалай әсер етеді?

Осы сұрақтардың жауабын анықтау арқылы зерттеу жұмысы пассивті мазмұнды жеткізуден белсенді, яғни білім алушыға бағытталған оқыту тәжірибесіне ауысу қажеттілігін атап көрсете отырып, білім беру үшін бағдарламаларды жасау мен оларды оқыту стратегияларын дамытуға ықпал етеді.

Жоғарғы оқу орнында білім алуды зерттеу бойынша ғылыми әдебиеттер зерттеу әдістерін оқытудың күрделілігі мен оларға қойылатын талаптардың жоғары екендігін алға тартады. Зерттеу әдістерін оқыту барысында білім алушыларды тек қана теориялық біліммен қамтамасыз ету жеткіліксіз, оларға ғылыми-зерттеу жұмыстарын өз бетінше жүргізуге арналған практикалық дағдыларды да үйрету қажет. Студент мотивациясы оқу үлгерімін анықтайтын негізгі факторлардың бірі болып табылады: бұл жоғарғы оқу орындарының оқу үдерісінде анық көрініс табады. Ал мотивацияны арттыруда интерактивті әдісті қолданудың маңызы зор. Сонымен қатар, Биггс және Танг сияқты ғалымдар оқу жоспарын жобалауда құрылымдық сәйкестендіруді жақтай отырып, оқытушыға бағытталған оқытудан студентке бағытталған тәсілдерге ауысуды атап көрсетеді. Олардың айтуынша, оқу әрекеттері оқудың жоспарланған нәтижелерімен және бағалау тапсырмаларымен сәйкес келуі керек, осылайша студент сабаққа белсенді қатысуы мен түсінуге ықпалының артуына мүмкіндік туғызады [3].

Сонымен қатар, зерттеулер интерактивті оқыту әдістері студенттердің ойлау қабілеттерін, шығармашылықтарын және практикалық дағдыларын дамытуға елеулі ықпал ететінін дәлелдейді. Мұндай әдіс студенттердің өзара әрекеттесуін, топтық жұмыс істеу дағдыларын жақсартады, сондай-ақ олардың тапсырмаларға деген жауапкершілігін арттырады. Бұл өз кезегінде студенттердің тек теориялық білімдерін ғана емес, сонымен бірге практикалық қабілеттерін де нығайтуға ықпал етеді [4].

Колбтың тәжірибелік оқыту теориясы тиімді оқыту нақты тәжірибе, рефлексиялық бақылау, абстрактілі концептуализация және белсенді эксперименттер циклі арқылы жүзеге асады деп тұжырымдау арқылы осы парадигмалық тұрғыдан ауысуды одан әрі қолдайды [5]. Бұл теория студенттерді тек қана теориямен таныстыруды емес, олардың тәжірибелік дағдыларын дамытуға да бағытталған. Бакалавриат білім беру контекстінде тәжірибелік оқыту ерекше өзекті болып табылады, өйткені ол зерттеу процесінің интеграциялық және рефлексиялық сипатын көрсетеді.

Сонымен қатар көптеген зерттеулер зерттеу әдістерін оқытудағы дәстүрлі дәріс жүргізуге негізделген тәсілдердің мүмкіндіктерінің шектеулері туралы атап өтті. Мысалы, Принс белсенді оқыту стратегиялары, соның ішінде талқылау, тәжірибе және қолдану, пассивті әдістерге қарағанда білім алушының жақсы нәтижелеріне әкелетінін эмпирикалық дәлелдермен негіздеп отырып, дәлелдеп береді [6]. Бұл зерттеулер интерактивті әдістердің

білім алушылардың академиялық нәтижелеріне әсерін тікелей көрсетті. Сол сияқты, Бонвелл және Эйсон жоғары деңгейлі ойлауды ынталандыру үшін жағдайлық зерттеулерді, модельдеулерді және топтық әрекеттерді пайдаланудың дұрыс екендігін алға тартады [7].

Жоғары оқу орнында білім алуды зерттеу бойынша ғылыми әдебиеттердің тағы бір маңызды бағыты академиялық және ғылыми жазылым құзыреттерін дамытуға бағытталған. Ж.В. Кресвелл және Ж.Д. Кресвелл білім алушыға зерттеу дизайнының техникалық білімін ғана емес, сонымен қатар өз идеяларын жазбаша түрде анық жеткізуді талап ету маңызды деп санайды [8]. Академиялық жазылым дағдыларын дамыту студенттердің тек теориялық білімдерін игеруіне ғана емес, сондай-ақ ғылыми тұрғыдан құжаттарды жазу қабілеттерін қалыптастыруға да ықпал етеді. Дегенмен, көптеген студенттер білім беру бағдарламаларына академиялық жазылым бойынша тиісті дайындықсыз түседі, бұған Қазақстан сияқты посткеңестік елдердегі білім алатын студенттер жақсы мысал бола алады. Веллингтон академиялық жазылымды когнитивтік және әлеуметтік процесс ретінде анықтайды, оны білім алушылардың өзара ынтымақтастық, ғылыми жетекшінің кері байланысы және ғылыми жұмыстарды жазуға қатысты нұсқаулар арқылы дамыту керек деп санайды [9].

Сонымен қатар, зерттеушілер зерттеу әдістері пәнін жүргізу барысында интерактивті оқытуды қолдау үшін цифрлық технологиялар мен онлайн құралдарды пайдалануды зерттей бастады. Miro, Padlet және Zotero сияқты құралдар қазіргі уақыттағы сабақ беруді қызықты ғана етіп қана қоймай, идеяларды визуалды картаға түсіруді және библиографиялық басқаруды жеңілдетеді – бұл қазіргі зерттеушілер үшін маңызды дағдылар болып табылады. Бұл құралдар студенттердің ақпараттық технологияларды тиімді қолдануына, сондай-ақ зерттеу жұмысын жақсы ұйымдастыруға мүмкіндік береді. Томас пен Браунның пікірінше, цифрлық ғасырда оқыту барған сайын әлеуметтік және желілік болып табылады және оқыту тәжірибесі осы үдерістен қалмау үшін қарқынды түрде дамуы керек [10].

Зерттеу барысында меселені теориялық тұрғыдан тиімді анықтау мен талдау үшін екі негізгі теориялық негізге сүйенеді. Олар: конструктивистік оқыту теориясы және Колбтың тәжірибелік оқыту теориясы. Бұл теориялар интерактивті оқыту әдістері арқылы білім алушыдың зерттеу құзыреттілігін қалай арттыратынын түсіну үшін теориялық негізді түсіндіріп беруге толық мүмкіндік береді.

1) *Оқытудың конструктивистік теориясы* білім мұғалімнен оқушыға берілмейді, оны мазмұнмен, контекспен және әлеуметтік өзара әрекеттесу арқылы оқушы белсенді түрде құрастырады деген ұстанымды қолдайды [11, 12]. Бұл теорияның басты тұжырымдамасы білім алушының білімді сыртқы күштерден емес, өз тәжірибесінен және әлеуметтік өзара әрекеттесуден алуында. Конструктивизм оқытуда оқушының өз бетінше білім алуға деген қажеттілігін ынталандырады. Бұл көзқарас оқытуды тек мазмұнды жеткізу үдерісі ретінде емес, оқушылардың өздерінің тәжірибелері мен ойлау процестерін ұйымдастыруға негізделген динамикалық әрекет ретінде қарастырады. Осылайша, білім алу үдерісі студенттің жеке тәжірибесіне сүйеніп, ол арқылы алынған ақпаратты қайта өңдеуге және түсінік қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Конструктивизмнің негізгі қағидаттарының бірі – білім алушының өзіндік танымдық әрекеттерін ұйымдастыру, әлеуметтік қарым-қатынас арқылы білімнің құрылуы. Брунердің пікірінше, конструктивистік оқыту абстрактілі ұғымдарды ашуды және контекстуализацияны түсінуді ынталандырады. Бұл элементтер абстрактілі теориялар практикалық әдістемелермен және нақты дүниедегі қолданбалармен байланыстырылуы тиіс зерттеу әдістерін оқытуда шешуші мәнге ие [13]. Конструктивистік оқыту студенттерге ғылыми деректерді тек түсініп қана қоймай, оларды практикада қолданудың жолдарын көрсетуге мүмкіндік береді. Осылайша, кейс-стадилер, рөлдік ойындар мен проблемалық оқыту секілді интерактивті әдістер студенттерді оқу процесінің орталығына қояды, бұл өз кезегінде олардың сын тұрғысынан ойлау және зерттеу дағдыларын арттырады.

2) *Колбтың тәжірибелік оқыту теориясы* бойынша Колб оқытуды төрт кезеңді қамтитын циклдік процесс ретінде тұжырымдайды: нақты тәжірибе, рефлексиялық бақылау, абстрактілі концептуализация және белсенді эксперимент [5]. Бұл теория

студенттердің зерттеу жұмысына қатысудағы түрлі тәсілдерді қолдануға мүмкіндік береді. Зерттеу жұмысы барысында студенттер нақты тәжірибеге негізделген талдау жүргізіп, өздерінің зерттеу әдістерін жан-жақты дамытуға мүмкіндік алады. Бұл модельдің басты артықшылығы – оқытудың үнемі жетілдірілуі және студенттердің пікірлері мен тәжірибелері арқылы ол қайта құрылып, кеңейтіледі. Колбтың циклі ғылыми зерттеулерге қажетті тәжірибе мен рефлексияны біріктіру арқылы білім алушының ғылыми зерттеу процесіне деген қызығушылығын арттырады.

Бұл теориялық тұжырымдар осы зерттеудің дизайнын жасауға мүмкіндік береді және оның нәтижелерін түсіндіруге басшылық етеді. Олар интерактивті педагогиканы таңдауды әрі әдістемелік тұрғыдан негізделген, әрі гносеологиялық тұрғыдан бакалаврдың максаттарына сәйкес екенін негіздеп бере алады. Бұл теориялар білім алушылардың ғылыми зерттеу дағдыларын дамытуда интерактивті оқыту әдістерінің маңыздылығын дәлелдейді және олардың оқыту жүйесіне енгізілуі зерттеу үдерісінің тиімділігін арттырады.

Материалдар мен әдістер

Бұл зерттеу нақты өмірдегі білім беру жағдайларындағы күрделі құбылыстарды терең зерттеуге қолайлы сапалы кейс-стади әдісін қолданады [14]. Кейс-стади әдісі нақты жағдайлар мен контекстерде білім алушылардың өзара әрекетін зерттеуге мүмкіндік береді. Осы әдіс студенттер мен оқытушылардың тәжірибелерін жан-жақты талдауға ықпал етеді, бұл зерттеу барысында алынған деректерді терең және нақты түсінуге мүмкіндік береді. Зерттеу Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінде 2024 жылы қаңтар мен маусым аралығында өтті. Бұл уақыт ішінде педагогика, психология, лингвистика сияқты әртүрлі пәндерден 19 студент (12 әйел, 7 ер адам) қатысып, оқу үдерісінде интерактивті әдістердің қолданылуына қатысты әртүрлі пікірлер мен тәжірибелер берді.

Кейс-стади дизайны зерттеушіге пәнге қатысқан студенттердің және оқытушылардың тәжірибелерін түсіруге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, зерттеу барысында интерактивті әдістердің қалай жүзеге асырылғанына, студенттердің осы әдістерді қабылдауы мен бағалауы қалай жүргізілгеніне ерекше назар аударылды. Бұл тәсіл білім алушылар мен оқытушылардың әдіснамалық қарым-қатынасын тереңірек түсінуге және педагогикалық тәжірибенің түрлі қырларын ашуға мүмкіндік берді.

Зерттеуге қатысушылар арасында білім алушылар мен оқытушылардың әртүрлі пікірлері мен ұсыныстарын жинау үшін бірнеше дереккөздер қолданылды. Зерттеу барысында үш негізгі құрал пайдаланылды:

1. *Қатысушыларды бақылау* – зерттеудің бірінші кезеңінде 15 апталық семестр ішінде интерактивті әрекеттер мен білім алушылардың қатысуына назар аудара отырып, аудиториялық сессиялар бақыланды. Бұл бақылау барысында оқытушы мен студенттердің өзара әрекеттесуі, сабаққа қатысу деңгейі, студенттердің белсенділігі және интерактивті әдістердің тиімділігі зерттелді.

2. *Жартылай құрылымдық сұхбат* – пән аяқталғаннан кейін барлық білім алушылармен және жетекшілерімен жартылай құрылымдық сұхбат жүргізілді. Бұл сұхбаттардың мақсаты – білім алушылардың интерактивті оқытуға қатысты түсініктерін, олардың оқыту әдістеріне деген көзқарастарын, қиындықтарын және ұсыныстарын анықтау болды. Бұл деректер әдіснамалық тұрғыдан маңызды болғандықтан, олар зерттеудің басты аспектілерін зерттеуге мүмкіндік берді.

3. *Студенттердің рефлексивті журналдары* – білім алушылардан апта сайынғы тәжірибелерін, түсініктерін және оқу үлгерімін құжаттайтын журналдар жүргізу сұралды. Бұл журналдар студенттердің оқу процесіне деген көзқарасын, өз бетінше ізденіс қабілетін және оқытудағы жетістіктерін бақылауға мүмкіндік берді. Рефлексивті жазбалар зерттеушіге әрбір студенттің жеке көзқарасын, оқу барысында пайда болған қиындықтарды және олардың шешу жолдарын түсінуге мүмкіндік берді. Журналдар студенттер мен оқытушылар арасындағы байланыс пен кері байланыстың дамуына ықпал етіп, оқу үдерісінің әртүрлі аспектілерін тереңірек түсінуге мүмкіндік берді.

Барлық деректер анонимделген және этикалық зерттеу стандарттарына сәйкес сақталды. Этика талаптарына сәйкес барлық қатысушылардан зерттеуге қатысу туралы ақпараттандырылған келісім алынды. Сонымен қатар, қатысушылардың жеке басын қорғау мақсатында деректерде псевдонимдер қолданылды. Бұл зерттеу барысында қолданылған барлық әдістер мен деректер жинау құралдары жоғары оқу орындарында жүргізілген зерттеу жұмыстарын заңды және этикалық тұрғыдан дұрыс әрі адал жүргізуге мүмкіндік берді.

Деректер талдауы Браун және Кларктың сипаттаған тақырыптық талдау әдісі арқылы жүргізілді. Транскрипттер мен журнал жазбалары индуктивті түрде кодталып, қайталанатын тақырыптар анықталды [15]. Бұл талдау әдісі зерттеу барысында алынған деректерді түсінуге және олардың мәнін нақтылау үшін қажет болды. Индуктивті кодтау арқылы әрбір дерекке тереңірек талдау жасалып, зерттеу сұрақтарына жауап беретін негізгі тақырыптар мен түсініктер бөлініп алынды. Бұл әдіс зерттеушіге әртүрлі деректерді жүйелі түрде жинақтап, одан алынған нәтижелерді түпкілікті қорытынды жасауға мүмкіндік берді.

Нәтижесінде, зерттеу барысында алынған деректер студенттердің өздерінің зерттеу дағдыларын бағалауға, интерактивті әдістердің білім алушылардың оқу мотивациясына әсерін анықтауға және осы әдістердің ғылыми зерттеу жұмыстарына қалай ықпал ететінін көрсетуге көмектесті.

Нәтижелер мен талқылау

Бақылаулардан, сұхбаттардан және докторанттардың журналдарынан жиналған деректерді тақырыптық талдау білім алушылардың зерттеу құзыреттілігіне интерактивті әдістердің әсеріне қатысты төрт негізгі тақырып төңірегінде топтастырылды: (1) белсенділік пен мотивацияның артуы; (2) зерттеу дизайны мен әдістемесін түсіну жақсарды; (3) ынтымақтастық пен сыни тұрғыдан ойлау қабілеттерін дамыту; (4) академиялық жазылым мен сенімділікті арттыру. Әр тақырып интерактивті әдістердің білім алушылардың зерттеу дағдылары мен ғылыми құзыреттіліктерін дамытудағы маңыздылығын көрсетеді. Белсенділік пен мотивацияның артуы студенттердің оқу процесіне деген қызығушылығын күшейтеді, зерттеу әдістерін меңгеру қабілеттерін жақсартады, ал ынтымақтастық пен сыни ойлау дағдыларының дамуы зерттеу жұмысының сапасын арттырады. Сонымен қатар, академиялық жазылымның жақсаруы білім алушылардың ғылыми жұмыстарына сенімділігін арттырып, оларды кәсіби деңгейде өзін көрсетуге мүмкіндік береді.

1. Белсенділік пен мотивацияны арттыру. Барлық қатысушылар интерактивті әдістер пәнді оқыту барысында олардың белсенділіктерін айтарлықтай арттырғандығы жөнінде айтты. Пәнді жүргізу барысындағы кейс негізіндегі талқылаулар, шағын зерттеу жобалары және өзара шолуды модельдеу сияқты іс-шаралар дәстүрлі дәрістердің монотондылығын бұзатын динамикалық оқу ортасын құрды деп санайды. Зерттеуге қатысушылардың пікірлері интерактивті оқыту тәсілдерінің оқу мотивациясын күшейтеді, сабақтағы белсенді қатысуды арттыратынын көрсетті. Қатысушылар нақты тапсырмалармен бірлесіп жұмыс істеу және жедел кері байланыс алу өздерін зерттеу тобының мүшесі ретінде сезінуге ықпал еткенін жеткізді. Сонымен қатар топтық пікірталас пен рөлдік ойын сияқты форматтар назарды шоғырландыруды жеңілдетіп, оқу үдерісіне қосымша серпін бергені байқалды. Бұл тұжырымдар Бонвелл мен Эйсонның белсенді оқыту стратегиялары оқу процесіне тереңірек қатысуға ықпал етеді деген тұжырымымен сәйкес келеді [7]. Сондай-ақ, студенттердің ынтасын арттырып қана қоймай, олардың бағаларының артуына да ықпалын тигізеді [1]. Белсенділіктің артуы, сонымен қатар сабақтан тыс уақытта зерттеу мәселелерін зерттеуге мотивацияның жоғарылауына әкеледі.

2. Зерттеу дизайны мен әдістемесін түсіну жақсарды. Сонымен қатар, көптеген білім алушылар интерактивті стратегиялар абстрактілі әдістемелік ұғымдарды жақсы түсінуге көмектесетінін көрсетті. Мысалы, модельдеу жұмыстары кезінде басты зерттеуші рөлінде ойнау білім алушыға теориялық білімдерін практикалық сценарийлерде қолдануға мүмкіндік берді. Қатысушылардың рефлексивті жазбалары оқу үдерісіндегі интерактивті жұмыс формаларының әдіснамалық түсінікті нақтылауға ықпал еткенін аңғартады. Бір

студент шағын топтардағы талқылаулар арқылы сапалық және сандық іріктеудің айырмашылығын айқындағанын көрсетсе, екінші қатысушы пән бойынша дәріс-семинарлар мен практикалық жобаларға қатысқаннан кейін зерттеу дизайнын таңдауда сенімділігінің артқанын, сондай-ақ сапалық, сандық және аралас әдістерді қолдану шарттарын және таңдауды негіздеу тәсілдерін жақсырақ түсінетінін сипаттайды. Тағы бір студент интерактивті сабақтар мен жетекшімен тұрақты талқылаулар нәтижесінде әдістеме туралы түсінігінің тереңдегенін атап өткен. Бұл тәжірибелік элементтер Колбтың білім алушылар оны тәжірибе мен рефлексия арқылы белсенді түрде құрастырған кезде мағыналы болады деген тұжырымын қолдайды. Нәтижелер зерттеу сабақтарында теория мен тәжірибені байланыстыратын тірек тапсырмаларының маңыздылығын растайды [5].

3. Ынтымақтастық және сыни тұрғыдан ойлау дағдыларын дамыту. Топтық жобалар жазу мен қорғау, сондай-ақ әріптестік талқылаулар білім алушыларға зерттеу сұрақтарын, әдістемелік таңдауларды және этикалық дилеммаларды сыни тұрғыдан бағалауға мүмкіндік берді. Бұл процестер студенттерге ғылыми зерттеулердегі күрделі мәселелерді шешуде өз пікірлерін негіздеуді және негізделген шешімдер қабылдауды үйретті. Бір білім алушы журналында зерттеу модельдерін сыни талдау және деректерді жинау мен талдаудың тиімді стратегияларын таңдау дағдысы күшейгенін атап өтеді. Оның айтуынша, бұл тәжірибе диссертацияны талаптарға сай рәсімдеуге нақты қолдау береді. Бұл пікір интерактивті әдістердің зерттеу дағдыларын дамытуға қаншалықты ықпал ететінін көрсетеді.

Көптеген студенттер тек оқу дағдыларын ғана емес, сонымен қатар тұлғааралық қарым-қатынас пен командалық жұмысты да дамытқандарын атап өтті. Олар топ ішінде жұмыс істей отырып, әріптестерінің пікірлерін тыңдап, жаңа идеялармен бөлісіп, бірлескен шешімдерге қол жеткізді. Сонымен қатар, бақылаулар барысында мынадай нәтижелер анықталды:

- Студенттер топтық тапсырмаларды орындау кезінде өзара пікір алмасып, көбірек сұрақтар қойып, терең зерттеуге бейім болды.

- Бірлескен шолу сабақтары студенттерге ғылыми әдебиеттер мен теорияларды тереңірек талдауға мүмкіндік берді, өйткені әр топ мүшесі өз тәжірибесін және білімін бөлісіп отырды.

Бұл дамулар конструктивтік оқыту теориясының негіздеріне сәйкес келеді, яғни білім тек жеке білім алу барысында емес, топтық қарым-қатынастар мен ынтымақтастық арқылы да қалыптасады [11]. Сонымен қатар, топтық орта студенттерге зерттеу процесіндегі белгісіздіктерді басқаруға көмектесіп, оларды икемді әрі кері байланысқа ашық болуға ынталандырды. Осылайша, ынтымақтастық пен сыни тұрғыдан ойлау дағдыларын дамыту білім алушылардың ғылыми зерттеулерін сапалы жүргізу үшін маңызды негіз бола алады.

4. Академиялық жазылым мен сенімділікті арттыру. Білім алушылар арасында академиялық жазылым дағдысын қалыптастыру ең күрделі нәтиже болуы мүмкін. Бастапқыда бірнеше қатысушылар зерттеуді өз бетінше жазуға және жүргізу қабілетіне сенімсіз болды. Дегенмен, пәннің соңында рефлексиялық журналдар студенттердің өздеріне деген сенімділіктің арта бастағанын аңғартады. Сабаққа дейін кейбір қатысушылар өздерін зерттеуші ретінде толық қабылдамағанын, ал интерактивті форматтағы жұмыс барысында жеке жобаны құрастыру және оны қорғау мүмкіндігіне сенімділігі артқанын көрсетті. Бұл өзгеріс сабақта қолданылған интерактивті әдістермен байланысты: олар білім алушыға көбірек қолдау көрсетілетін оқу ортасын қалыптастырып, оқу үдерісіне белсендірек қатысуға және өз оқуына жауапкершілікпен қарауға ынталандырған. Кейс-стади және бірлескен тапсырмалар сабаққа қызығушылық пен белсенділікті күшейтіп, нәтижесінде зерттеу жұмысын орындауға (жазуға) деген сенімділіктің қалыптасуына ықпал еткені байқалды. Бұл өзгерісті Веллингтон да қолдайды, ол тұлғаны қалыптастыру ғылыми білімнің негізгі құрамдас бөлігі болып табылады деп санайды [9]. Интерактивті әдістер, әсіресе, автономия мен әріптестерді тексеруді қамтитын әдістер сенімділікті арттыруда орталық рөл атқаратын сияқты. Сонымен қатар, интерактивті әдістер студенттердің тек академиялық

жазылымын ғана емес, олардың өзіндік бағалауын да жақсартуға ықпал етеді. Кейс-стадилер мен топтық жұмыстар арқылы білім алушылар тек теориялық тұрғыдан емес, практикалық тұрғыдан да өз білімін тексеріп, жетілдіреді.

Бұл зерттеудің нәтижелері жоғары білім берудегі интерактивті әдістердің құндылығына баса назар аударатын зерттеулерді қолдайды және кеңейтеді [6; 10]. Атап айтқанда, зерттеу құрылымдық, студентке бағытталған іс-әрекеттердің маңызды зерттеу құзыреттіліктерін қалай дамытуға болатынын көрсету арқылы ғылыми педагогика бойынша қалыптасып келе жатқан ғылыми әдебиеттер топтамасын жиынтығын толықтырады. Алдыңғы зерттеулер негізінен бакалавриат немесе магистратура деңгейінде оқытуға бағытталған болса да, зерттеу білім алушылар қатысуға негізделген әдістер сияқты пайдалы болатынын аңғартады. Бұл мұндай әдістер тек педагогикалық тұрғыдан тиімді емес, сонымен қатар гносеологиялық тұрғыдан зерттеушілік және бірлескен әрекет ретінде зерттеудің табиғатына сәйкес келетінін көрсетеді. Бұл әдістер білім алушының теориялық білімін практикада қолдануға, сыни тұрғыдан ойлауға, мәселені шешуге және ғылыми зерттеу дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді. Сондықтан олар білім алушылардың зерттеушілік құзыреттілігін қалыптастыруда маңызды рөл атқарады. Дегенмен, интерактивті әдістерді оқу үдерісіне енгізу тек жекелеген әдістемелік шешімдер деңгейіндегі өзгеріс емес; ол ойластырылған оқу дизайнын, оқытушының әдіснамалық дайындығын және институционалдық саясатпен қамтамасыз етілетін тұрақты қолдау жүйесін талап ететін көпқабатты педагогикалық трансформация болып табылады. Сонымен қатар, оқу үдерісінің тиімділігін арттыру үшін инновациялық тәсілдер мен әдістерді жүйелі түрде енгізу қажет, бұл білім берудің барлық деңгейлерінде қарқынды түрде жүзеге асырылады. Соңғы жылдары жоғары білім беру бағдарламаларының мазмұны айтарлықтай күрделеніп, пәнаралық сипат алған сайын, оқытудың бейімделгіш, ашық және білім алушының зерттеушілік субъектілігін дамытуға бағытталған формаларының қажеттілігі артып отыр. Интерактивті әдістер дәл осы контексте өзекті болады, өйткені олар студенттің теориялық білімді талдауға, қолдануға және бағалауға қатысатын белсенді танымдық ұстанымын қалыптастырады. Халықаралық зерттеулер интерактивті форматтардың зерттеу құзыреттілігін дамытудың негізгі механизміне айналғанын көрсетеді [16].

Зерттеу әдістерінің оқу бағдарламаларын қайта қарастыру барысында интерактивті модульдерді жүйелі түрде енгізу тиімді: нақты ғылыми жағдайларды талдауға негізделген кейстік блоктар, шағын зерттеулерді жобалауды қамтитын тапсырмалар, ұсыныстарды бағалау мен сын айтуға арналған әдістемелік семинарлар, сондай-ақ зерттеу этикасы комитетінің модельденген үдерістерін оқу тәжірибесіне енгізу. Мұндай модульдер төменнен жоғары қағидасымен құрылуы тиіс: алдымен концептуалды айқындыққа қол жеткізу, кейін қолдану, синтездеу және өзіндік зерттеу дизайнын құру деңгейіне біртіндеп көтерілу. Бұл тәсіл scaffolding логикасына сүйенеді және жаңартылған оқыту парадигмасына толық сәйкес келеді [17, 18, 19]. Интерактивті модульдер студенттерді тек академиялық біліммен ғана емес, сонымен қатар өз зерттеу жұмыстарын жоспарлау және орындау барысында өмірлік дағдыларды дамытуға бағытталған. Мұндай модульдер ғылыми зерттеулерді терең түсінуге және сын тұрғысынан ойлауға ықпал етеді, өйткені олар нақты тәжірибеде қолдану мен теорияның арасындағы байланысты нығайтады.

Интерактивті әдістерді тиімді жүзеге асыру оқытушы рөлінің өзгеруін де талап етеді. Дәстүрлі лекция форматына тән ақпарат жеткізуші позициясы фасилитатор, академиялық кеңесші және зерттеу үдерісін бағыттаушы функцияларымен алмастырылуы қажет. Оқытушының міндетіне белсенді оқу тапсырмаларын құрастыру, топшілік өзара әрекеттесуді дамыту, цифрлық құралдарды (Miro, Padlet, Zotero, Overleaf) мақсатты қолдану және оқу үдерісін тек нәтиже бойынша емес, танымдық әрекеттердің динамикасы бойынша бағалау кіреді. Бұл жаңа рөл педагогикалық еркіндік пен кәсіби жауапкершіліктің теңгерімін талап етеді, ал университеттің ішкі академиялық мәдениеті *such transformations* қолдауы тиіс.

Интерактивті форматтарға негізделген білім ортасын дамыту үшін институционалдық қолдау құрылымдары ерекше маңызды: академиялық жазылым орталықтары, зерттеушілер мен студенттерге арналған тәлімгерлік бағдарламалар, тұрақты жұмыс істейтін пәнаралық зертханалар және факультетішілік әдістемелік қауымдастықтар. Бұл құрылымдар студенттердің ғылыми дискурсқа ерте араласуын қамтамасыз етеді және интерактивті сабақтарда басталған зерттеу мотивациясын ұзақ мерзімді кәсіби траекторияларға айналдыруға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, мұндай құрылымдар студенттердің зерттеу дағдыларын жүйелі дамытуға, олардың ғылыми жазылым мен сыни ойлау қабілеттерін жетілдіруге ықпал етеді. П. Сотириаду, Д. Логан, А. Дэйли, Р. Гест көрсеткендей, мұндай экожүйелер зерттеу белсенділігін институционалдық деңгейде тұрақтандырады [20].

Жоғары оқу орындары интерактивті педагогиканы бакалавриаттағы білім сапасын бағалау жүйесінде ресми түрде мойындауы тиіс. Бұл үшін факультеттер арасындағы бірлескен оқыту жобаларын дамыту, пәнге негізделген студенттік жарияланымдарға қолдау көрсету және университет деңгейіндегі ғылыми жобаларға студенттердің қатысу үлесін арттыру сияқты стратегиялық тетіктер тиімді. Мұндай бастамалар студенттердің ғылыми жұмыстарға белсенді қатысуын ынталандырып, олардың кәсіби дамуына қажетті дағдыларды қалыптастыруға септігін тигізеді. Мұндай саясат ғылыми-зерттеу тәжірибесін жекелеген пәннің элементі емес, академиялық қауымдастықтың ортақ құндылығы ретінде қабылдауға жол ашады.

Сонымен бірге, зерттеудің белгілі шектеулері бар: бір университетпен шектелуі, үлгі көлемінің шағындығы, педагогикалық бағытқа басымдық берілуі нәтижелерді барлық бағдарламаларға жалпылауға мүмкіндік бермейді. Өртүрлі пәндік мәдениеттер (инженерия, философия, әлеуметтік ғылымдар) зерттеу әдістерін әрқалай ұйымдастырады, сондықтан интерактивті әдістердің пәндік ортаға бейімделуін қарастыру – болашақ зерттеудің маңызды бағыты. Бұл пәндер арасындағы айырмашылықтарды ескере отырып, әдістердің бейімделуіне байланысты тиімділікті арттыру үшін арнайы зерттеулер қажет. Әзірленген құзыреттердің ұзақ мерзімді сақталуы мен оларды кәсіби немесе диссертациялық зерттеулерде қолдану әлеуеті бойлық дизайн арқылы зерттелуі қажет. Оқытушылардың әдістемелік қарсылықтары, кәсіби қажеттіліктері және инновацияны қабылдау динамикасы да тереңірек эмпирикалық талдауды талап етеді. Бұл дағдылардың ұзақ мерзімді қолданылуына кепілдік беру үшін педагогикалық тәсілдерді үнемі жетілдіріп отыру қажет.

Қорытынды

Бұл зерттеу бакалавриат деңгейінде оқытылатын пәніне интерактивті оқыту стратегияларын жүйелі түрде кіріктірудің білім алушылардың зерттеу құзыреттілігіне тигізетін әсерін кешенді түрде талдады. Конструктивтік және тәжірибелік оқыту теорияларына негізделген әдіснамалық ұстанымдар, сондай-ақ сапалы жағдайлық зерттеудің эмпирикалық деректері интерактивті тәсілдердің зерттеу үдерісін түсінуді тереңдететінін, ал білім алушылардың зерттеу субъектілігін қалыптастыруда шешуші рөл атқаратынын көрсетті.

Зерттеу нәтижелері интерактивті стратегиялардың бірнеше маңызды артықшылықтарын айқындады. Біріншіден, олар білім алушылардың оқу белсенділігі мен ішкі академиялық мотивациясын арттырады, бұл зерттеу әрекетіне деген қызығушылықтың орнығуына жол ашады. Екіншіден, жобалық, кейстік және талдамалық тапсырмалар зерттеу дизайны мен әдістемелік шешімдердің логикасын түсінуді айтарлықтай жақсартады. Үшіншіден, топтық әрекеттестік пен пікірталас форматы сыни ойлауды, бірлескен білім құрастыруды және рефлексия мәдениетін дамытады. Төртіншіден, интерактивті қолдау академиялық жазылымдағы сенімділікті күшейтіп, дербес зерттеу жүргізуге деген дайындықты арттырады.

Жалпы алғанда, зерттеу нәтижелері бакалавриаттағы дәстүрлі лекциялық-дидактикалық үлгінің қазіргі талаптарға толық сәйкес еместігін, ал студентке бағытталған, ынтымақтастыққа негізделген және итеративті педагогиканың зерттеу дағдыларын дамытуда анағұрлым тиімді екенін көрсетеді. Университеттерге зерттеу әдістерін оқытудағы

құрылымдық тәсілдерді қайта қарастырып, шынайы тәжірибеге, тұрақты кері байланысқа және цифрлық-интерактивті құралдардың мүмкіндіктеріне көбірек сүйену ұсынылады.

Студент-зерттеушілерге қойылатын академиялық және кәсіби талаптар үнемі өзгеріп отырған қазіргі кезеңде олардың зерттеу сауаттылығын қалыптастыру үшін қолданылатын әдістемелер де үздіксіз жаңартылып, дәлелді педагогикалық практикаларға негізделуі тиіс. Осы зерттеу интерактивті және тәжірибеге бағдарланған оқытудың тиімді тұстарын теориялық тұрғыдан негіздеп, оны эмпирикалық деректермен дәлелдейді, соның нәтижесінде пәнді оқыту тәсілдерін жетілдіруге практикалық ұсыныстар ұсынады.

ӘДЕБИЕТТЕР:

- 1 Жансугурова К.Т. Жоғары оқу орындарында интерактивті оқыту технологияларын пайдаланудың тиімділігі // Абай атындағы ҚазҰПУ-дың Хабаршысы. «Педагогика ғылымдары» сериясы. – 2020. – № 2 (66). – Б. 137–142.
- 2 Назарова Н.М. Феноменология совместного обучения: интеграция и инклюзия. – М.: Перо, 2018. – 239 с.
- 3 Ертуқешова Г.М., Жұмаділова А.Н., Ақтанова С.К. Білім алушылардың жетістікке жету мотивациясына әсер ететін факторлар // Илим. – 2024. – Т. 42. – № 4. – Б. 7–20.
- 4 Biggs J., Tang C. Teaching for Quality Learning at University. – Maidenhead: Open University Press, 2011. – 360 p.
- 5 Kolb D.A. Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development. – Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1984. – 256 p.
- 6 Prince M. Does Active Learning Work? A Review of the Research // Journal of Engineering Education. – 2004. – Vol. 93. – No. 3. – P. 223–231.
- 7 Bonwell C.C., Eison J.A. Active Learning: Creating Excitement in the Classroom. – Washington, D.C.: The George Washington University, 1991. – 115 p.
- 8 Creswell J.W., Creswell J.D. Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches. – 5th ed. – Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, 2018. – 304 p.
- 9 Wellington J. More Than a Matter of Cognition: An Exploration of Affective Writing Problems of Postgraduate Students and Their Possible Solutions // Teaching in Higher Education. – 2010. – Vol. 15. – No. 2. – P. 135–150.
- 10 Thomas D., Brown J.S. A New Culture of Learning: Cultivating the Imagination for a World of Constant Change. – Lexington, KY: CreateSpace, 2011. – 118 p.
- 11 Vygotsky L.S. Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. – Cambridge, MA: Harvard University Press, 1978. – 159 p.
- 12 Piaget J. The Science of Education and the Psychology of the Child. – New York: Orion Press, 1970. – 119 p.
- 13 Bruner J. The Culture of Education. – Cambridge, MA: Harvard University Press, 1996. – 224 p.
- 14 Yin R.K. Case Study Research and Applications: Design and Methods. – 6th ed. – Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, 2014. – 352 p.
- 15 Braun V., Clarke V. Using Thematic Analysis in Psychology // Qualitative Research in Psychology. – 2006. – Vol. 3. – No. 2. – P. 77–101.
- 16 Hernández-de-Menéndez M., Escobar Díaz C.A., Morales-Menéndez R. Trends for Digital Transformation in Higher Education // Journal of Engineering Education. – 2020. – Vol. 109. – No. 3. – P. 503–526.
- 17 Bond M. Facilitating Student Digital Research Competencies in Blended Learning Environments // Educational Research Review. – 2022. – Vol. 35. – P. 100433.
- 18 Märgärint O. Developing Higher-Order Thinking through Digital Interactive Learning // Thinking Skills and Creativity. – 2023. – Vol. 48. – P. 101264.
- 19 Leenknecht M., et al. Mapping Digital Research Competences in University Curricula // Higher Education Research & Development. – 2020. – Vol. 39. – No. 7. – P. 1402–1417.
- 20 Sotiriadou P., Logan D., Daly A. Enhancing Online Collaborative Research Writing in Higher Education // Assessment & Evaluation in Higher Education. – 2021. – Vol. 46. – No. 5. – P. 850–864.

REFERENCES:

- 1 Jansugurova K.T. (2020). Joғary oqu oryndarynda interaktivti oqytu tehnologialaryn paidalanudyń tiimdiligi [Effectiveness of interactive teaching technologies in higher education institutions], Abai Kazakh National Pedagogical University Bulletin, Pedagogical Sciences Series, pp. 137–142. (in Kazakh)
- 2 Nazarova N.M. (2018). Fenomenologia sovmejnogo obuchenia: integrasia i inklüzia [Phenomenology of joint learning: integration and inclusion], Moscow: Pero, 239 p. (in Russian)
- 3 Ertuқeshova G.M., Jұmadilova A.N., Aқtanova S.K. (2024). Bilim aluşylardyń jetistikke jetu motivasiyasyna әser etetin faktorlar [Factors affecting the motivation of students to achieve success], Ilim, pp. 7–20. (in Kazakh)
- 4 Biggs J., Tang C. (2011). Teaching for Quality Learning at University. Maidenhead: Open University Press, 360 p.

- 5 Kolb D.A. (1984). *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 256 p.
- 6 Prince M. (2004). Does active learning work? A review of the research. *Journal of Engineering Education*, vol. 93, no. 3, pp. 223–231.
- 7 Bonwell C.C., Eison J.A. (1991). *Active Learning: Creating Excitement in the Classroom*. Washington, D.C.: The George Washington University, 115 p.
- 8 Creswell J.W., Creswell J.D. (2018). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. 5th ed. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, 304 p.
- 9 Wellington J. (2010). More than a matter of cognition: An exploration of affective writing problems. *Teaching in Higher Education*, vol. 15, no. 2, pp. 135–150.
- 10 Thomas D., Brown J.S. (2011). *A New Culture of Learning: Cultivating the Imagination for a World of Constant Change*. Lexington, KY: CreateSpace, 118 p.
- 11 Vygotsky L.S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 159 p.
- 12 Piaget J. (1970). *The Science of Education and the Psychology of the Child*. New York: Orion Press, 119 p.
- 13 Bruner J. (1996). *The Culture of Education*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 224 p.
- 14 Yin R.K. (2014). *Case Study Research and Applications: Design and Methods*. 6th ed. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, 352 p.
- 15 Braun V., Clarke V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, vol. 3, no. 2, pp. 77–101.
- 16 Hernández-de-Menéndez M., Escobar Díaz C.A., Morales-Menéndez R. (2020). Trends for digital transformation in higher education. *Journal of Engineering Education*, vol. 109, no. 3, pp. 503–526.
- 17 Bond M. (2022). Facilitating student digital research competencies in blended learning environments. *Educational Research Review*, vol. 35, article 100433.
- 18 Märgärint O. (2023). Developing higher-order thinking through digital interactive learning. *Thinking Skills and Creativity*, vol. 48, article 101264.
- 19 Leenknecht M., et al. (2020). Mapping digital research competences in university curricula. *Higher Education Research & Development*, vol. 39, no. 7, pp. 1402–1417.
- 20 Sotiriadou P., Logan D., Daly A., Guest R. (2020). The role of authentic assessment in supporting academic integrity and employability. *Studies in Higher Education*, vol. 45, no. 11, pp. 2132–2148.

ПОВЫШЕНИЕ ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ОБУЧАЮЩИХСЯ: ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНТЕРАКТИВНЫХ МЕТОДОВ В ПРЕПОДАВАНИИ ДИСЦИПЛИНЫ МЕТОДЫ ИССЛЕДОВАНИЯ

Әбдіманан Ш.М.¹, Оспанов Е.Т.^{2,}*

¹*Жетысуский университет имени И. Жансугурова, Республика Казахстан, г. Талдыкорган*

²*Казахский национальный педагогический университет имени Абая,*

Республика Казахстан, г. Алматы

** e-mail: shyngys.mukhtaruly@gmail.com, yedilbay.ospan@gmail.com*

Аннотация. В статье анализируется роль систематического применения интерактивных методов в формировании исследовательской компетентности обучающихся в процессе преподавания дисциплины Методы научного исследования в условиях педагогического университета. В современном пространстве высшего образования недостаточно ограничиваться ознакомлением студентов с теоретическими понятиями; одной из ключевых задач становится подготовка к постановке научной проблемы, сбору данных, их анализу и интерпретации. Опираясь на конструктивистские и практико-ориентированные подходы к обучению, исследование рассматривает возможности проектного обучения, кейс-стади, систематического обзора научной литературы, а также использования цифровых платформ (аудио- и видеоматериалов, онлайн-баз данных, совместных документов). Исследование построено как качественное кейс-стади; данные собраны на основе материалов наблюдения, полуструктурированных интервью и рефлексивных дневников обучающихся, изучающих указанную дисциплину. Анализ, выполненный на основе триангуляции, показал, что интерактивные методы углубляют понимание студентами этапов исследовательского процесса, усиливают способность связывать теорию и практику, а также повышают академическую самоэффективность и чувство ответственности. Кроме того, результаты исследования создают основания для разработки конкретных методических рекомендаций по обновлению учебных программ (силлабусов) по исследовательским методам, совершенствованию модульных заданий, уточнению критериев оценивания и системному внедрению интерактивных форматов в программы профессионального развития преподавателей.

Ключевые слова: высшее образование, исследовательская компетентность, интерактивные методы, исследовательские методы, кейс-стади.

ENHANCING LEARNERS' RESEARCH COMPETENCE: THE USE OF INTERACTIVE METHODS IN TEACHING THE COURSE RESEARCH METHODS

Sh. Abdimanap¹, Y. Ospanov^{2,*}

¹Zhetysu University named after I. Zhansugurov, Republic of Kazakhstan, Taldykorgan

²Abai Kazakh National Pedagogical University, Republic of Kazakhstan, Almaty

*e-mail: shyngys.mukhtaruly@gmail.com, yedilbay.ospan@gmail.com

Abstract. The article examines the role of the systematic integration of interactive methods in developing students' research competence during the teaching of the course *Methods of Scientific Research* in a pedagogical university. In today's higher-education landscape, it is no longer sufficient to limit instruction to students' familiarization with theoretical concepts; one of the key objectives is to prepare them to formulate a research problem, collect data, and perform analysis and interpretation. Drawing on constructivist and practice-oriented approaches to learning, the study explores the potential of project-based learning, case study, systematic reviews of scholarly literature, and the use of digital platforms (audio and video materials, online databases, and collaborative documents). The study is designed as a qualitative case study; data were collected from observation materials, semi-structured interviews, and reflective journals of students enrolled in the course. A triangulation-based analysis showed that interactive methods deepen students' understanding of the stages of the research process, strengthen their ability to connect theory and practice, and enhance academic self-efficacy and a sense of responsibility. In addition, the findings provide a foundation for developing specific methodological recommendations, including updating course syllabi in research methods, improving modular assignments, clarifying assessment criteria, and systematically embedding interactive formats into faculty professional development programs.

Keywords: higher education institution, research competencies, interactive methods, research methods, case study.

Авторлар туралы мәліметтер:

Әбдіманап Шыңғыс Мұхтарұлы – докторант, І. Жансүгіров атындағы Жетісу университеті (Қазақстан, Талдықорған қ., e-mail: shyngys.mukhtaruly@gmail.com, ORCID: 0009-0002-7908-5782)

Оспанов Еділбай Төлебайұлы* – филология ғылымдарының кандидаты, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті (Қазақстан, Алматы қ., e-mail: yedilbay.ospan@gmail.com, ORCID:0000-0003-2253-134X)

Сведения об авторах:

Абдіманап Шыңғыс Мухтарұлы – докторант, Жетісуский университет имени И. Жансугурова, (Қазақстан, г. Талдықорған, e-mail: shyngys.mukhtaruly@gmail.com, ORCID: 0009-0002-7908-5782)

Оспанов Еділбай Төлебайұлы* – кандидат филологических наук, Казахский национальный педагогический университет имени Абая (Қазақстан, г. Алматы, e-mail: yedilbay.ospan@gmail.com, ORCID:0000-0003-2253-134X)

Information about authors:

Abdimanap Shungys – Doctoral Student, Zhetysu University named after Ilyas Zhansugurov (Kazakhstan, Taldykorgan, e-mail: shyngys.mukhtaruly@gmail.com, ORCID: 0009-0002-7908-5782)

Ospanov Yedilbay* – Candidate of Philological Sciences, Abai Kazakh National Pedagogical University, (Kazakhstan, Almaty, e-mail: yedilbay.ospan@gmail.com, ORCID:0000-0003-2253-134X)